

Upphovsrätten

Skydd för skapande arbete

Vad är upphovsrätt?

- Skydd för skapande arbete
- En rätt som tillfaller en person som skapat ett verk enligt lagen
- Upphovspersonen får bestämma hur hans eller hennes verk används
- Gör det möjligt för skapare att få betalt för sitt arbete

Vad är ett verk?

- Resultatet av skapande verksamhet
- Till exempel en bok, en teckning, en film, en komposition, en målning, en skulptur, en serietidning, ett fotografi, ett teaterstycke, ett dansframträdande

Vilket skydd ger upphovsrätten?

- Ett verk uppstår inte utan en skapare – ingen bok utan en författare, ingen film utan en regissör, ingen musik utan en tonsättare
- Upphovsrätten gör det möjligt att kunna leva på sitt skapande arbete

Skaparen får lön för sitt arbete.

Hur uppstår upphovsrätten?

- Upphovsrätten uppstår automatiskt
- Skyddet uppstår direkt när verket har skapats
- Ingen registrering behövs eller användning av © -tecknet
- Bara självständiga, personligt utformade och originella verk skyddas

Ett verk har verkshöjd när verket är självständigt, personligt utformat och originellt.

Vem är upphovsperson?

- En person som skapat ett verk
- Alltid en fysisk person – en människa
- Till exempel en författare, poet, tonsättare, textförfattare, fotograf, bildkonstnär, regissör, manusförfattare, artist eller musiker

Vad innebär skydd av upphovsrätten?

- Upphovspersonen bestämmer hur hans eller hennes verk får användas
  - Får man publicera verket?
  - Får man trycka en bok?
  - Får man göra om boken till en film?

För att använda verket behövs tillstånd av upphovspersonen.
Som upphovsperson bestämmer du!

Giltighetstid

- Upphovsrätten gäller:
- Under hela upphovspersonens livstid och 70 år till från det år upphovspersonen dog
- Fotografier: 50 år från det att fotografiet togs
  - Undantag gäller för fotografier som har verkshöjd, som istället är skyddade under fotografens livstid 70 år till från det år fotografen dog.

Vad skyddar upphovsrätten?

- Upphovsrätten skyddar det sätt som verket har utformats på
- Verkets uttrycksform

Upphovsrätten skyddar INTE

- Idéer
- Handlingen
- Information
- Principer
- Ämnen

Man får fritt använda det här, om man använder sina egna ord.

Användning av verk

- Det behövs tillstånd av upphovspersonen
- Man får använda
  - Information, idéer, ämnen och handlingen i ett verk
  - Verk som inte har verkshöjd
  - Verk där skyddstiden har gått ut
  - Man får citera
  - Verk om man har tillstånd av upphovspersonen, rättighetshavaren eller en upphovsrättsorganisation

Man måste alltid nämna upphovspersonens namn och källa när man använder någon annans verk.

Eget arbete

- Även elever och barn får upphovsrättsligt skydd för sina egna arbeten
- Som upphovsperson bestämmer du hur ditt arbete används
  - Om du är under 18 år behövs också dina föräldrars tillstånd när ditt verk ska användas av någon annan.

